

Pasa hitza

Hitz bat 2005. urtea gogoan hartzeko. *Bertsoa Egaña C...* Bai, atzean utzi dugun urteak BEC gogoratzea dakar, argazki batean. 13.000 bertsozale areto batek batuta. Zortzi bertsolari taula gainean, milaka entzule etxean, atzerrian eta gure inguruetan. Eta bertsolaritzak denak baliatu ditu: sateliteak, Internet, sms mezu laburrak, foroak, blogak eta hormetako afixak. Kanpaina aurkeztearekin batera jabetu ginen bola handia zetorrela, eta elurrezkoen gisan handituz joanen zela. Handitu zen bai bola, ezin gehiago, eta *BECtekada* ederra utzi digu. *Password*. Pasa hitza. Eta ez dago hitz sekreturik, hitza bera delako sekretua, eta ahoz aho ari da. Ibili da, ibili dugu. Esana zuen Joseba Sarrionandiak: sekretu bat zenbat eta jende gehiagok jakin, orduan eta handiagoa bilakatzen da sekretua. *Pasa hitza*. Nik zuri, hark honi, horrek besteari... eta azkenerako bolo-bolo dabil. Eta hitzaren kirol nazionala hori bilakatu da: nazionala; edo nazioartekoa... nork daki. Eta zer ikusirik dauka horrek gure gaiarekin? Dena, uste baitut bete-betean asmatu dutela, eta komunikazio estrategia funtsezkoa izan da horretan. Propaganda euskarri eta planteamenduetatik, komunikazio integralera jo du berriki Bertsozale Elkarteak. Eta hor gizarte oso batean eragiteko gaitasuna erakutsi du. Euskaldunak, euskaltzaleak, kultura jarraitzen dutenak bezala, aho bete hortz geratu dira ondoan ditugunak ere: ez euskaldun eta ezta oso kulturzaleak ere; askotan euskaldunak izanagatik ere, pasiboak direnak erabat. Radio Euskadi edo ETB2ko *Pásalon* bertsolaritzaz aritu zaizkigunean, berdin harritu dira ez euskaldunak eta euskaldun pasiboak. Euskara jakin arren, erabat erdaraz bizi direnak. Eta harrotu egin ditu(gu) bazterrak. Harrotasunez pentsatu gura dut.

Eta teknologia berriak baliagarri izan dira komunikazio estrategia integral horretan. Ohiko euskarrietatik harago —iragarkiak, kuñak, afixak, spotak...— ahoz aho ibili da pasa hitza delako lelo hori. Hitza gakoa izan dela nabarmendu du gu arestian, eta horrela izan da. Klabea izan da hitza. Bertsolaritza erabat lotuta dago komunikazioarekin. Eta orain komunikazioaren teknologia berriek ere balio dute hizkuntzaren kirolerako lanabes gisa. Blogak, webguneak, foroak... bertsolaritzaz jarduteko, geratzeko, zitatzeko, ikasteko eta eztabaidatzeko baliatu ditugu. Parte-hartzearen logika gailendu da, jarrera bertikalen aurrean. Komunikabideetatik harago, komunikazio ekintza erraldoi bat izan da bertsolari txapelketa soil behar zuenak. Memorian geratuko dira txapelketako bertsoak, aipamenak. Oharkabean gogoratuko ditugu bertsoak, eta horrez gain, Interneteko bilatzaileetan topatzen saiatzean ere, hor ageriko zaizkigu. Memoria digitala ere, beraz. Kantatu eta gogoratu, gozatuz.

Eta komunikazio estrategia integral horretan, bertsolariek eurek bere alea jarri dute. Erraza zaie jendartean jardutea, ohikoa da beraientzat. Baina agertokietatik platoetara ere egin dute. Natural. Euskaraz zein beste hizkuntzetan. Ohiko mikrofonoetatik beste mikro batzuk ere oratu dituzte. Bertsolaritzaren inguruko partaideak komentaria lez aritu dira, gaztelaniaz azalpenak eman dituzte, bat-bateko —zelan ez— itzulpenak egiteko gai izan dira. Berba batean esateko, inplikatu egin dira. Bertsolariak eta bertsozaleen elkarteak. Hitzak batu ditu. Kirolak ere. Eta uztartze horretan asmatu du Elkarteak. Elkarteak, bertsolariak, bertsozale boluntarioak, zenbait kazetari, komunikabideak eta gizarteak bera. Aritu eta erantzun. Bertsotan bezala erantzun ditu gizarteak botatako azken puntuak. Plaza, afixa, saioa, iragarkia, webgunea, txapelketanagusia.com, DVD eta horrelako berbak sorta berean erabili ditugu, errima diferenteak, baina bertsolaritza etiketatzeko *tag* bezala. Ezta?

Beraz, Elkarteak, eta txapelketak, bere mezua ondo pasatu du, ondo aritu da. Langintza horren arduraduna estraine-

koz ikusi dugu zeregin horretan, eta txalotzeko moduan aritu da, zorionak beraz Pasaiako —pasa hitzako— Joseba Kamiori, ekimen horren guztiaren estrategia eta buruzagia. Makina bat orri harrotuko lituzke batek baino gehiagok, bere ibilbidea ezagututa. Euskal Herrian gaude, baina lagun artean. Eta azken finean demostratu dena da bertsoarritza bera komunikazioa dela, hitza pasa eta pasa hitza.

Telebista eta irratia, albiste

Aurrera bezala begiratzen dugu atzera talaia honetatik. 2005eko orriak bota genituen arren, fotokopia batzuk eskuartearen darabilzkigu oraindik. Han eta hemen irakurritakoak, entzundakoak gordetzea baino, gogoeta egiteko baliatu gura genituzke. Eta gurean, 2005ean telebista eta irratia albiste izan dira. Albisteetatik harago, gogoeta eragitea litzateke gure xedea. Har dezagun lehenbizi handia: telebista. TDT edota lurreko telebista digitala izan da iragan urteko berba. Zenbat kanal eta telebista saio ezberdin jaso ditzakeen euskaldunak bere etxeko pantailan. Euskaraz zenbat jaso ditzakeen esateko ez gara gai baina. Eztabaida batzuk planteatu gura izan dira, baina gizartera ez da heldu eztabaida hori, ezta zantzurik ere. Euskarazko toki telebista apurrek profita-tu dute bere txikian eztabaidarako; Tokiko elkarteak sortu eta eztabaidaren erdian kokatzeko ahaleginak egin dituzten arren, Jaurlearitzak dena oso argi omen dauka. Inork ez dio azalpenik eman behar. Euskara bermatuta omen dago telebistaren sasoi berri honetan. Beraz, mandoa hartu eta teklatoak zapaltzeari baino ez diogu ekin behar. Besterik ez. Horretarako gura gaituzte. Ikus-entzule pasibo nahi gaituzte. Telebistak eztabaida iturri agortezina behar luke gurean, baina ez da horrela. Telebistan ikusitakoaz jarduten gara, biharamunean. Baina telebista bera zalantzan jarri barik. Ez eredia, ez administratzaileak, ez edukiak eta ezta beste ezer ere. Telebistakoaz jarduten gara, eta ez telebistaz. Hola doakigu joan. Eta telebistari berari, askoz hobeto ez. Tira, off.

Eta irratigintzak eman dizkigu albiste on batzuk. On. Piztu dugu Iruñerriako Euskalerrria irratia, eta epaileak ere, edo epaiak bederen, beraien alde. Lizentzia ofiziala eskuratzear egon daitezke agian. Nafarroako gobernuak *muturreko galanta* jaso duela esanez kausitu nituen Juan Kruz Lakasta, Mikel Bujanda eta enparauak. Muturrekoa, pentsatu nuen. Muturrekoak dira, izan ere, Nafarroako gobernuko agintariak, eskuin muturrekoak. Ondo asumituko dute hori, egingo dute maniobraren bat; Itoiz bete duten bezala, saiatuko dira Iruñerriko irratizale euskaldunak isilarazten. Legeak aldatzeko beldurrik ez daukate. Beraiek dira horretan desobediencialari trebeenak. Behar dutenean ondo asko intsumitu jarrera hartzen dutenak. Eta gu, euskaldun irratizaleok, kuota igo eta irratia entzutera. Ez da gutxi. Baina, ea lizentzia madarikatu hori eskuratzen ahal duten, eta Nafarroako irradi panoramak arnasa hartu eta dagokiona erdiesten duen, osorik etsi, guztiz etsi baino lehen.

Info7 sortu da

Informazioaren Gizartean murgilduta gaude, oso-osorik. Askotan, euskalduna atzerago ikusten dugu, euskal kultura gurea aurreko mendeetan zangozabatuta geratu dela eman lezake, baina ari gara aurrera egiten, aurrerabideak ez dira soilik autopista, abiadura handiko lurrun-makina eta zabor-tegiak. Informazioaren Gizarteko bestelako tresnak ere sortu eta garatzen ditu. Informazioaren autopistetan ere ari gara. Mantso beharbada, baina geldi ez, sikiera. Eta Urruñan lekutu da Info7 irratia. Internetez, eta aurki satelite bidez, arituko den irratia. Teknologiarik berrienak baliatuta, egungo irratigintza egin asmo duena. RSS bidez sindikaturik jaso ditzakegu albistegi eta elkarrizketa mamitsuenak, mp3 entzungailuetan edozein unetan entzuteko moduan. Askorentzat, askoz garrantzitsuagoa izango da beharbada FMtik entzuteko moduko irratia izatea. Niri, ordea, garrantzitsuagoa zait edozein metro, hiri eta ordutan entzuteko irradi bat

izatea. Diala garrantzitsua da, duda barik, baina Internet erabakigarria, funtsezkoa da Informazioaren aro honetan. Euskaraz satelitea eta Internet uztartzea, beraz, aurrerapauso itzela da. Funtsezkoa. Euskararen indarra, herri ekimenen estrategia sendoa eta etorkizuneko baldintzetan jokatzeke ausardia erakusten du horrek, inolako ezbairik gabe. Info7 sortu izana, martxan egotea, pozteko moduko albistea da. Azken bost urteotan, oso euskara gutxi aditu ahal izan dugu Interneten. Kantu batzuk, irratsaio zenbait... baina ezer gutxi gehiago. Une honetan irratia.com ekimenak Singapurreko metroan programak aditzen dituen entzule bat du. Bakarra. Aurrerantzean, Euskal Herriari buruz, munduko edozein bazterretan aditu ahal izango da, besterik da entelegatuko gaituzten. Pasatzen ditugu mezuak konprenigarriak diren, baina teknikoki posible da. Badugu horretarako lanabes bat, Urruñako Hedagunean. Ea gehiago hedatzen ahal den, ea hurrengo agerpenetan, euskarazko sateliteak zenbat entzule dituen esateko beste datu daukagun.

Metak itxi dugu

Guri ere emailaz heldu zitzaigun mezua, «Zuetako askok entzuna izango du dagoeneko kalean dagoen esamesa...». Esamesa zurrumurrua. Berriketa, hizki-mizki, kontu, marmar, txandrio, txutxu-mutxu, zeresan edo solasketa. Esamesa salaketa zen. Metak agortzear zen. Meta amaitzear. Ez da errudunak bilatzeko garaia, ez da musikaren industriaren krisiaz berba pare bat esateko ordua baino. Orain arte, industria emankorra bilakatu da diskogintzarena. Merke ekoitzi eta garesti saltzen ziren kantu bildumak. Eta jendartean, kexua zen barra-barra. Prezio garestiak diskoenak, bildumak ezin eskuratuta, diskogintza luxu bilakatua zen. Musikazaletasuna garestiegia apaletan biltzeko. Eta apurka-apurka, buelta eman du tortilak; amak beti esan ohi du, tortilak beti ematen duela buelta, eta mundua ere borobila da tortilaren antzera. Eta merkatuan dirua metatzea da industriaren asmoa beti.

Gurean, musika eta sorkuntza metatzea izan da musikazale horien helburua. Baina nahiz eta saiakera asko egin, musikagintza ez dago erosketetarako egun. Metak-en itxierak eztabaida ekarri du. Sortzaileengan, gainontzeko diskoetxeetan, taldeetan, komunikabideetan. Eredu baten agortzea ekarri du, ez du horrelako azpiegitura sendo eta txukuna mantentzeko lain ematen. Merkatuak ez du Metak bezalako diskoe-txe bat soportatzen ahal. Pena da, baina errealitatea gaiztoa bada, aldatzeko hautua egin behar da. Zinez.

Hala ere, bestelako diskoak ere sortzen dira gurean. Bost eurogatik erosten ahal ditugu talde berrien maketak CD txukunetan. Ez ditugu kopiatuko, nahiz eta cc lizentziei esker kopiatzeko aukera ere eskaintzen diguten. Taldeek beraien ekoiztako materiala ikusten da orain kontzertuetan. Aspaldiko partez, kontzertuetan diskoak saltzen ari dira gure musikariak. Irudi hori beti nazioarteko taldeekin lotzen genuen. Eta gurera etortzen ziren aldiro, singleak, diskoak, bildumak erosteko profitatu du batek baino gehiagok. Orain gure taldeak dira bide hori hartu dutenak, apaltasun guztiaz. Eztabaida ona izango da, ezingo zaio errua Interneti bota. Internetek, egitekotan, gure musikaria lagundu dezakeelako, sarea ondo baliatuta. Gainera, aspaldion ere du eta adibide berri bat ere badaukagu sarean: Musikherria diskoetxea (www.musikherria.org). Musika eta herrigintza uztartu gura dute, zigilu alternatibo lez, euskalduna eta herritarra. Musikariek sortu dute, eta gaztetxeetatik ibili dira negu guztian kontzertuak eskaintzen. Ez da hain gorria izan negua beraiantzat. Sortzen ari dira, sortuko dira berriak.¶